

המרגמה של חיל-הרגלים*

בתקופת ההתפתחות שלאחר המלחמה ההיא, כנשק-תומך של חיל-הרגלים בצבאות כל העמים. נסיון שתי השנים הראשונות של המלחמה הזאת למדנו לדעת, כי אף לאחר שחלו שינויים בטקטיקה לא אבד ערכו של נשק בר-פעולה זה, אם כי לא חלו במבנהו כמעט כל שינויים חשובים למן סוף המלחמה הקודמת. אמנם הגרמנים התקינו מרגמות המצויידות בבריחי-קנה (לטעינה מאחור), בקנה קרוק ובכנהי ואלם בדרך כלל נשתמר אותו המבנה האופייני, למרגמה האנגלית - Stokes-Mortar "3".

כי דוקא פרימיטיביות-המבנה היא המקנה למרגמה את ערכה בזיונו של הצבא. כי דבר זה גורם, ראשית כל, שאפשר ליצר את הנשק הזה אף במפעל-תעשייה צנועים בערך, בעוד שבניית כלי-ארטילריה מודרניים מחייבת תעשיית-זין מפותחה מאוד. ברור, כי אף בארצות בעלות התפתחות-תעשייתית גבוהה יש ערך רב לגורם זה. כך, למשל, עורר תום וינטריגהם בזמן האחרון תעמולה לזיון עצמי של משמר-הארץ במרגמות, שאפשר ליצרן בצורה הפשוטה ביותר, מצנורות-מים וכדומה, בבתי מלאכה קטנים ביותר. שנית, גורמת פשטות המבנה לשימוש בלתי-מורכב בנשק, ואפשר להקנות לאנשים את האימון הדרוש בזמן קצר ביותר. ושלישית: כיון שאברי המרגמה, בטיפוסים הרגילים, הם פשוטים באופן יחסי, הרי אפשר לפרק אותה לחלקים לא גדולים ביותר, באופן שהאנשים המשמשים אותה יכולים לשאת אותם בעצמם כברת-דרך, וגם משקלה כולה הוא מועט מאוד ביחס לקוטר הלוע שלה (כלומר גודל הפגז). והרי זה מאפשר התקדמות במרחקים גדולים למדי בעזרת מכוניות-משא קלות ביותר, בדפנויות או בבהמות-משא, ועל ידי כך מושגת מוביליות גדולה והסתגלות

מלחמת-העולם של 18-1914, בצורתה המיוחדת לה כמלחמת-חפירות, העלתה מאוצר-הנשק של דורות-מלפנים כמה כלי-זין וכלי-ציוד, שנחשבו בעת ההיא כדברים שעבר זמנם זה כבר. נציין ביחוד את קובע-הפלדה, רימון-היד והמרגמה. אכן שלושה אלה האריכו ימים יותר ממלחמת-החפירות עצמה, וגם כיום, יותר מבזמן מן הזמנים, הרי הם נחשבים על הציוד ההכרחי של צבא מודרני.

כשהונהגה המרגמה בשנת 1915 (בשנת 1912, בערך, הונהג כלי מעין זה בצבא הגרמני, כמאה טפסים בסך הכל, ונמסר לשימוש חיל-החפרים) עוררה זו אצל התותחנים, שנקראו לשמשה לראשונה, זלזול ספקני כלשהו. ואף אמנם לעומת התותחים, ההוביצרים והמרגמות הארטילריות הכבדות של המאה העשרים, נראה היה «זורק המוקשים», או מרגמת החפירות, כפי שקראו לה אז, ככלי-יריה פרימיטיבי מסגר מאוד. ובשל הטעינה הקדמית והקנה החלק העלטה על הדעת את המרגמות הגדולות של המאה השש-עשרה. בין בשעה שנקבעה מבחינה ארגונית ככלי השייך לחיל התותחנים, ובין בזמן ששמשה במישרין נשק לחיל-הרגלים—לא היתה חביבה על לב האנשים המשמשים בה. עמדת-מרגמה משכה תמיד אליה ואל עמדות חיל-הרגלים הסמוכות לה אש תותחים כבדה מאד מצד האויב. כי גם בשביל האויב היתה המרגמה הכלי הבלתי אהוד ביותר שבחזית מתנגדו. ניתוק מחסומי-התיל הרחבים ביותר והריסת החפירות היו במידה רבה פרי פעולת המרגמה. כל שכן ההשפעה על עצבי היושבים בחפירות. אש-המרגמות היתה קשה מנשוא, אף יותר מאש ארטילריה כבדה.

אם כי רבים תלו ספק באפשרות השימוש במרגמה במלחמת התנועה, הונהגה, בכל זאת,

* תיאור המרגמה של חיל-הרגלים הבריטי (8¹¹), ממדיה ותכונותיה, — הובאו ב"מערכות", חוברת ד'—המ'.

שלמה ביותר לתנועת קרב-הרגלים.

מובן מאליו, שמרגמת הרגלים משיגה טוח-
יריה פחות בהרבה משל כלי-הארטילריה מאותו
גודל, בעלי המבנה המורכב, וגם הפגזים שהיא
יורה משקלם פחות יותר. הפגז הנקלע מן
המרגמה פועל לא בכוח-הפריצה שלו; רק
מטען חומר הנפץ שלו, הגדול באופן יחסי,
מקנה לו הדרך-אוויר גדול. דיוק הקליעה הוא
פחות מאשר בכלי-יריה המצוידים בקנה קרוק
ובאלה המקנים מהירות גדולה יותר לטיסת
הפגז בראשיתה. לעומת זה יש מעלה במרגמה,
שמסלול-היריה התלול שלה מאפשר לירות
מעמדות מכוסות ולפגוע בשטחים מתים.

על כל פנים אנו רואים כיום, שהמרגמה
היתה לנשק-לוי הכרחי לחיל-הרגלים, והיא
יכולה לתמוך בקרב שלהם במצבים טקטיים
רבים, שלא תמיד יתנו מקום לשיתוף פעולה
עם הארטילריה. תפקיד עיקרי למרגמה – להשמיד
או לשחק מכוונת-יריה של האויב, כבדות או
גם קלות, הפועלות נגד חיל הרגלים שלה מתוך
מחסה. דוקא בקרב התנועה חזקים המחסות
האלה עד כדי למנוע כל פגיעה של קלעים
בני קליבר אינפנטרי, ואולם לעתים רחוקות הם
מחוסנים כל כך, שלא יהרסו בפגז בן כמה
קילוגרמים. ומלבד זה ניתן הפגז של המרגמה
להקלע לטוחים אשר גם אש מכוונת-יריה
כבדות תפעל שם רק להלכה בלבד.

מובן מאליו שאין המרגמה עשויה להלחם
במטרות הנעות במהירות, כגון סנקים, כאשר
טיסת הפגז היא ממושכת מדי, דיוק הקליעה
אינו אלא משוער וכוח-הפריצה של הפגז הוא
מועט. אשר לפעולה כלפי מטרות נעות אטיות

יותר, כגון כלפי קבוצות חיל-רגלים תוקפות
או נסוגות, הרי זו בעיקר שאלה של שיעור
התחמושת שיש בידך להוציא. בשטחים בלתי-
נראים, בהם האויב מכנס ומכין את הרזרבות,
ביחוד בלילה, תחטיא אש המרגמה רק לעתים
רחוקות את פעולתה האיומה על עצבי האויב.
לבסוף יש עוד לציין, כי מלבד פצצות
מרוסקות אפשר להטיל מתוך המרגמה גם
פצצות עשן לכיסוי תנועות של כוחותיך,
פצצות-תבערה וכן גם פצצות-גזים, אם כי
באלה האחרונות לא השתמשו עדי עכשו
במלחמה זו.

אכן השימוש במרגמות דורש דרכי פעולה
נועזים מאד, ללא ריתוי. אבל אם אנשי פלגות-
המרגמות, ממפקדיהן ועד לנשאי-התחמושת,
מבינים את עבודתם כראוי, אם מובטחת אספקה
מהירה ומלאה של תחמושת, ואם מפקדי יחידות
הרגלים, אשר בתחומיהן פועלות המרגמות,
יודעים, מה הם יכולים לקוות מן הנשק הנספח
הזה ומה אינם יכולים, – יכול נוכל להפיק
תועלת רבה לאין שיעור מן המרגמה אף בקרבות
של יחידות קטנות, ואף במסיבות של «המלחמה
הזעירה», כפי שנוהגים לקרוא לה. כידוע, היו
מקרים שהצבא הבריטי השתמש במרגמות
בשעת דיכוי המהומות בארץ-ישראל, להכרעת
קני-קלעים, שאין דרך להתקרב אליהם, במורדי-
ההרים. כן ידוע שבהרי חכש פעלו לעתים
מרגמות בהצלחה במקום הארטילריה. בטליוני-
הסיור הבריטיים המיוחדים מצוידים מרגמות,
ובצאת סטרולים לוחמים לפעולתם הרי הן
מתקדמות יחד עם מחלקות-הקלעים ומעניקות
לקרב שלהן את הלחץ הדרוש.

ח. שֵׁן גֵּר

אין עמדי בשבילכם לא שָׁכַר, לא דירות, ולא מוזנות.
אני סבסית רָעַב, צָמָא, מְפַעֵת יְגַעִים וּמְנָת.
כָּל הָאוֹהֵב אֶת מוֹלְדָתוֹ בְּלִבּוֹ וְלֹא בְּכַרְר־שִׁפְתָיו בְּלִבּוֹ,
יָקִים-נָא וְיִלְךְ אַחֲרַי.

גְּרִיב לְדִי, בְּהַגַּת רוּטָא לְטְרִינְוִלְיָאן